

Guia docent de l'assignatura "Neurologia del llenguatge"

2011/2012

Codi: 101710

Crèdits ECTS: 9

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2500893 Logopèdia	828 Graduat en Logopèdia	OB	2	A

Contacte

Nom : Josep Maria Vendrell Bruçet

Email : Josep.Vendrell.Brucet@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Objectius i contextualització

El temari estudia els principals sistemes funcionals cerebrals i les conseqüències de la seva desorganització a causa de lesions o malalties del sistema nerviós central, amb la finalitat de preparar els alumnes per a l'estudi sistemàtic de la patologia del llenguatge originada per aquestes lesions i també introduir-los en les tècniques específiques de rehabilitació dels corresponents trastorns. En d'altres assignatures del Grau s'aprofundeix en aspectes específics de la rehabilitació de trastorns de llenguatge, la parla i la deglució: Disfàgia i trastorns relacionats (101712), Malalties neurodegeneratives i demències (101711), Innovació tecnològica aplicada (101694), Pràcticum III (101696).

En acabar l'assignatura l'alumne haurà de ser capaç de:

- descriure i identificar la semiologia dels diferents trastorns del llenguatge, la parla i la deglució associats a lesions o malalties cerebrals
- conèixer i saber aplicar les bases de la reorganització funcional cerebral
- redactar informes diagnòstics d'acord amb les dades obtingudes en l'exploració i a partir de l'anamnesi
- establir plans terapèutics a partir de les conclusions d'un informe diagnòstic
- elaborar activitats terapèutiques d'acord amb un pla terapèutic establert prèviament
- expressar-se oralment de manera correcta en les exposicions orals que efectuï al llarg del curs
- expressar-se per escrit de manera correcta i d'acord amb la normativa en els documents que entregui al llarg del curs

Competències i resultats d'aprenentatge

1431:E02 - Demostrar que es comprenen els trastorns de la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals.

1431:E02.05 - Explicar l'origen i les característiques de les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució causades per dany cerebral.

1431:E03 - Valorar de manera crítica les tècniques i els instruments d'avaluació i diagnòstic en logopèdia, així com els procediments de la intervenció logopèdica.

1431:E03.05 - Descriure les principals tècniques d'avaluació i diagnòstic de les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució d'origen neurològic.

1431:E03.06 - Valorar la utilitat de les principals tècniques d'avaluació i diagnòstic de les alteracions logopèdiques d'origen neurològic i ser capaç d'interpretar-ne els resultats.

1431:E03.07 - Descriure i explicar la base teòrica de les tècniques de rehabilitació de les alteracions de la parla, el llenguatge i la deglució d'origen neurològic.

1431:E05 - Demostrar que es comprèn el funcionament de la professió i l'estatus legal del logopeda.

1431:E05.03 - Explicar el funcionament del sistema de derivació de pacients entre professionals de la logopèdia i altres professionals del sistema sanitari.

1431:E06 - Explorar, avaluar i diagnosticar els trastorns de la comunicació i el llenguatge, i emetre'n un pronòstic d'evolució, des d'una perspectiva multidisciplinària.

1431:E06.01 - Utilitzar les tècniques d'exploració més adequades per diagnosticar les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució d'origen neurològic, i per emetre'n un pronòstic d'evolució.

1431:E14 - Actuar d'acord amb el codi deontològic de la professió: respectar el secret professional, aplicar criteris professionals de finalització i derivació dels tractaments.

1431:E14.06 - Actuar de manera ètica en els casos de pacients observats en les sessions pràctiques, així com en la interacció amb els familiars dels pacients.

1431:T01 - Analitzar i sintetitzar informació.

1431:T01.00 - Analitzar i sintetitzar informació.

1431:T07 - Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.

1431:T07.00 - Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.

1431:T08 - Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.

1431:T08.00 - Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.

Continguts

- 1.1. Organització cerebral.
- 1.2. Lòbuls i funcions.
2. El desenvolupament de la neuropsicologia.

3. Les afàsies.
 - 3.1. Concepte i definició.
 - 3.2. Clínica de les afàsies.

4. Semiologia.
 - 4.1. Semiologia de l'afàsia motora.
 - 4.2. Semiologia de l'afàsia sensorial.

5. Classificació de les afàsies.
 - 5.1. Afàsia de Broca.
 - 5.2. Afàsia de Wernicke.
 - 5.3. Afàsia global.
 - 5.4. Afàsia amnèsica.
 - 5.5. Afàsia de conducció.
 - 5.6. Afàsies transcorticals.
 - 5.7. Alèxia i agrafia.

6. Les disàrtries.
 - 6.1. Concepte i definició. Diagnòstic diferencial.
 - 6.2. Clínica i semiologia dels diferents tipus de disàrtries.

7. Etiologia dels trastorns del llenguatge d'origen neurològic.
 - 7.1. Patologia cerebrovascular.
 - 7.2. Traumatisme cranial.

- 7.3. Tumors cerebrals.
- 7.4. Malalties infeccioses del sistema nerviós.
- 7.5. Malalties desmielinitzants.
- 7.6. Demències.

- 8. Agnòsies i apràxies.

- 9. Altres trastorns neuropsicològics.
 - 9.1. Atenció.
 - 9.2. Memòria.
 - 9.3. Funcions executives.

- 10. Les tres grans unitats funcionals.
 - 10.1. La unitat per regular el to i la vigília.
 - 10.2. La unitat per obtenir, processar i emmagatzemar informació.
 - 10.3. La unitat per programar, regular i verificar l'activitat mental.

- 11. La reorganització de les funcions cerebrals.
 - 11.1. El pacient amb una lesió cerebral adquirida.
 - 11.2. Trastorns derivats d'una lesió cerebral.
 - 11.3. Relació d'aquests trastorns amb la comunicació.
 - 11.4. L'equip interdisciplinari en el procés de rehabilitació.
 - 11.5. Nivells d'intervenció: Dèficit, discapacitat iminusvàlua.

- 12. La teràpia de l'afàsia: perspectiva històrica

- 13. Bases de la rehabilitació logopèdica en lesionats cerebrals
 - 13.1. Nivells d'intervenció
 - 13.2. Fases de la intervenció
 - 13.3. Exploració i diagnòstic
 - 13.4. Pla terapèutic

- 14. Procediments d'intervenció logopèdica en lesionats cerebrals
 - 14.1. Intervenció en l'afàsia motora
 - 14.2. Intervenció en l'afàsia sensorial
 - 14.3. Abordatges en el procés d'intervenció
 - 14.4. Objectius terapèutics
 - 14.5. Modalitats terapèutiques
 - 14.6. Eficàcia de la teràpia
 - 14.7. Intervenció en els trastorns associats

Metodologia

L'assignatura constarà d'un mòdul teòric i un mòdul pràctic amb sessions de casos clínics i sessions informatitzades amb materials d'autoaprenentatge. Les activitats formatives -amb nombre d'hores aproximat de dedicació i resultats d'aprenentatge corresponents- s'especifiquen a continuació.

Activitats formatives

Activitat	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes de teoria amb suport TIC	50	2.0	1431:E02.05 , 1431:E03.05
Classes pràctiques d'anàlisi crític i debat de casos pràctics	20	0.8	1431:E03.06 , 1431:E06.01

Classes pràctiques en aules d'informàtica	8	0.32	1431:E03.05 , 1431:T08.00
Tipus: Supervisades			
Tutories programades amb el professor per revisió d'activitats dirigides	16	0.64	1431:T07.00
Tipus: Autònomes			
Consultes bibliogràfiques i documentals	20	0.8	1431:E02.05 , 1431:E03.05
Entrenament amb programes informàtics basats en tutorials preparats pels professors	30	1.2	1431:T08.00
Lectura comprensiva de materials	18	0.72	1431:E02.05 , 1431:T07.00
Participació en fòrums de comunicació entre companys	15	0.6	1431:T07.00
Realització de resums, esquemes i mapes conceptuals	15	0.6	1431:T01.00
Realització de treballs	33	1.32	1431:E02.05 , 1431:T08.00 , 1431:E03.05

Avaluació

Avaluació continuada

Implica la realització d'avaluacions orals teòrico-pràctiques al llarg del semestre i la presentació d'informes relatius a les classes pràctiques.

Qualificació final

S'obindrà del promig entre les avaluacions orals continuades durant el trimestre i les avaluacions de les classes pràctiques.

Per tal de poder ser avaluat, l'alumne/a ha de tenir les avaluacions orals i l'avaluació de les classes pràctiques. L'assistència a les classes pràctiques haurà de ser com a mínim del 80 %. Un percentatge inferior implica una qualificació final de NO PRESENTAT a la totalitat de l'assignatura.

Si és necessària una reavaluació, l'alumne/a haurà de repetir les evidències d'aprenentatge suspeses.

Activitats d'avaluació

Activitat	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
1- Presentació escrita informe diagnòstic inicial	20	0	0.0	1431:E03.06 , 1431:E06.01 , 1431:T01.00 , 1431:T08.00 , 1431:E14.06
2- Presentació pla terapèutic	15	0	0.0	1431:E03.07 , 1431:E06.01
3- Presentació escrita informe final	20	0	0.0	1431:E03.06 , 1431:E14.06 , 1431:T07.00
4- Presentació oral 1	20	0	0.0	1431:E02.05 , 1431:E05.03 , 1431:T07.00 , 1431:E03.07 , 1431:E03.05
5- Presentació oral 2	20	0	0.0	1431:E02.05 , 1431:E03.05 , 1431:E03.07 , 1431:T07.00
6- Presentació oral 3	20	0	0.0	1431:E02.05 , 1431:T07.00 , 1431:E03.05 , 1431:E03.07 , 1431:E05.03

7- Treball sobre el contingut de la matèria (optatiu)	---	0	0.0	1431:E02.05 , 1431:E03.07 , 1431:T01.00 , 1431:T07.00 , 1431:E03.05
---	-----	---	-----	---

Bibliografia

- Basso, A. (2003) *Aphasia and its therapy*. Oxford: Oxford University Press.
- Bhatnagar, S. i Andy O. *Neurociència para el estudio de las alteraciones de la comunicación*. Masson, Barcelona, 1997.
- Boller, F. i Grafman, J. *Handbook of Neuropsychology* (diversos volums). Elsevier, Amsterdam, 1990.
- Byng, S.; Swinburn, S. Pound, C. (1999) *The Aphasia Therapy File*. Nova York: Psychology Press.
- Byng, S.; Swinburn, S. Pound, C. (2007) *The Aphasia Therapy File. II*. Nova York: Psychology Press.
- Chapey, R. (2001) *Language Intervention Strategies in Aphasia and Related Neurogenic Communication Disorders*. 4a ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
- Ducarne de Ribaucourt, B. (1989) *Reeducación semiológica de la afasia*. Madrid: Masson.
- Cuetos-Vega (2001) *Evaluación y rehabilitación de las afasias*. Madrid: Panamericana.
- Fernández-Guinea, S.; López-Higes, R. (2005) *Guía de Intervención logopédica en las afasias*. Madrid: Síntesis.
- Hécaen H. i Albert, M. *Human Neuropsychology*. John Wiley & Sons, New York, 1978.
- Helm-Estabrooks (2005) *Manual de la afasia y de terapia de la afasia*. 2a ed. Madrid: Panamericana.
- Junqué, C. i Barroso, J. *Neuropsicología. Síntesis*, Madrid, 1994.
- Leischner, A. *Afasias y trastornos del lenguaje*. Salvat, Barcelona, 1982.
- Lowe, R. i Webb, W. *Neurología para los especialistas del habla y del lenguaje*. Panamericana, Buenos Aires, 1988.
- Luria, A.R.. *Cerebro y Lenguaje*. Fontanella, Barcelona, 1978.
- Luria, A.R. *Les fonctions corticales supérieures de l'homme*. PUF, Paris, 1978.
- Luria, A.R. *El cerebro en acción*. Fontanella, Barcelona, 1979.
- Rapin, I. *Disfunción Cerebral en la Infancia*. Martínez Roca, Barcelona, 1987.
- Seron, X. i Jeannerod, M. *Neuropsychologie Humaine*. Mardaga, Liège, 1994.
- Strub R. i Black, F.W. *Organic Brain Syndromes*. Davis Company, Filadelfia, 1981.
- Vendrell, J.M. *Bases neurobiològiques del llenguatge*. *Infància*, 31, 6-11, 1986.
- Vendrell, J.M. *Las afasias*. Dins: Perelló, J. (Ed.), *Perturbaciones del lenguaje*. Científico-Médica, Barcelona, 1984.
- Vinken, P., Bruyn, G., Klawans, H. i Frederiks, J.A.M. *Handbook of Clinical Neurology, Vol. 45: Clinical Neuropsychology*. Elsevier, Amsterdam, 1985.